

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ
СУСПІЛЬСТВІ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	012 Дошкільна освіта
Освітня програма	Дошкільна освіта
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Актуальні питання дошкільної освіти в полікультурному суспільстві» для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 012 Дошкільна освіта освітньої програми «Дошкільна освіта».

Розробники: Розлуцька Галина Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

протокол № 15 від «27» червня 2024 р.

Завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

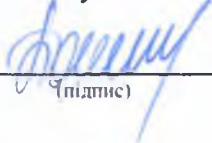

(підпис)

/Оксана ПОВІДАЙЧИК/
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 8 від «27» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії факультету суспільних наук

(підпис)

/Олена ПОПАДИЧ/
(прізвище та ініціали)

© Розлуцька Г.М., 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	3	4
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	5	7
	Лекції:	
	30	10
	Практичні (семінарські):	
	30	8
Форма підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
	Самостійна робота:	
	60	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Актуальні питання дошкільної освіти в полікультурному суспільстві» є Метою курсу є ознайомити студентів із специфікою дошкільної освіти в сучасному полікультурному суспільстві; визначити чинники та ресурси полікультурності в освіті. У фокусі вивчення дисципліни є теоретичні та практичні особливості дошкільної освіти в умовах поліетнічного регіону.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: на підставі ознайомлення із категоріальним апаратом дисципліни, її законодавчо-нормативним підґрунтям; дослідженням культурно-освітніх передумов виникнення полікультурності як педагогічного феномену та ретроспективи розвитку полікультурних ідей в національній освіті, аналізу зарубіжних моделей полікультурної освіти формувати полікультурну компетентність майбутніх педагогів дошкільної освіти та збагатити їх аксіологічну систему полікультурними цінностями.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-10. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага, толерантність).

КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, полікультурне середовище, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки в полікультурному суспільстві.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, в тому числі представників інших національностей, попередження та протидії булінгу.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами, в тому числі міжкультурної взаємодії.

КС-21. Здатність працювати з проблемними дітьми, в тому числі з внутрішньо-переміщеними

КС-22. Здатність працювати в полікультурному середовищі

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Актуальні питання дошкільної освіти в полікультурному суспільстві**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 1 Історія та культура України;
- ОК 4 Філософія;
- ОК 10 Історія педагогіки;
- ОК 13 Теорія виховання;
- ОК 16 Полікультурна освіта;
- ОК 18 Загальна психологія;
- ОК 19 Дитяча психологія;
- ОК 24 Методика виховної роботи у закладах дошкільної освіти.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Дошкільна освіта**», вивчення навчальної дисципліни «**Актуальні питання дошкільної освіти в полікультурному суспільстві**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 1
Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.	ПРН 2
Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами, дітей – представників етнічних меншин.	ПРН 3
Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.	ПРН 5
Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти.	ПРН 9
Бути знайомим з ознаками булінгу, в тому числі на етнічному ґрунті в полікультурних регіонах. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.	ПНР 11.
Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.	ПНР15.
Ефективно працювати в полікультурному освітньому середовищі.	ПНР 25.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Актуальні питання дошкільної освіти в полікультурному суспільстві**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знання теоретичні основи основних нормативно-правових документів щодо визнання рівності та поваги і толерантної взаємодії без огляду на етнічні, соціальні, релігійні, фізичні та ін. особливості; розуміти і визначати закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи	ПРН 1

і засоби, що використовуються в роботі з дітьми дошкільного віку в умовах полікультурності.	
Розуміти, описувати й аналізувати процеси дошкільної освіти з використанням базових понять та категорій полікультурності, врахування її суті, особливостей та ресурсності.	ПРН 2
Розуміти відмінності в дошкільній освіті і особливостях дітей представників етнічних меншин.	ПРН 3
Тлумачити взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи як засіб полікультурності в дошкільній освіті. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми дошкільного віку.	ПРН 5
Розуміти історію та закономірності розвитку полікультурної ідеї в освіті. Аналізувати педагогічні системи минулого та сучасний позитивний досвід, творчо трансформувати їх потенціал у сучасний освітній простір дошкільної освіти.	ПРН 9
Використовувати полікультурну компетентність для протидії булінгу в освітньому середовищі, в тому числі на етнічному ґрунті в полікультурних регіонах.	ПРН 11
Визначати завдання, зміст, інструментальне забезпечення програм дошкільної освіти на основі знань про ретроспективу розвитку полікультурної ідеї в національній та зарубіжній освіті, враховуючи аксіологію полікультурності.	ПРН 15
Використовувати теоретичні знання та практичні навички здобуті під час вивчення навчальної дисципліни для удосконалення індивідуальної аксіологічної ієрархії з урахуванням полікультурних цінностей та потреби толерантної педагогічної взаємодії у умовах полікультурного соціуму.	ПРН 25

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Методи навчання:

Методи організації навчальної діяльності студентів: лекція, практичне заняття, самостійна робота, консультація.

Словесні методи навчання: лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж.

Наочні методи навчання: спостереження, ілюстрація, демонстрація, презентація.

Практичні методи навчання: вправи, тестування.

Методи навчання залежно від типу пізнавальної діяльності студентів: інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний).

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: ділові та рольові ігри, театралізація, дискусії і диспути, студентські наукові конференції, створення ситуації успіху, пізнавальної новизни та зацікавленості.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

Поточний контроль, який під час вивчення навчальної дисципліни проходить в індивідуальній, груповій та фронтальній формах.

Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, самоконтроль.

Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Актуальні питання дошкільної освіти в полікультурному суспільстві» проводиться письмово та передбачає виконання завдань з метою діагностики рівня засвоєння знань основних теоретичних положень змісту навчальної дисципліни, а також виконання завдань, які дозволяють виявити уміння та навички здобувачів вищої освіти застосовувати комплекс теоретичних знань у практичній діяльності.

Підсумковий контроль – залік, який проводиться в усній формі.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: індивідуальне опитування здобувачів вищої освіти на практичних заняттях, письмовий контроль, виконання практичних завдань, самостійна робота, доповідь, мультимедійна презентація.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	50	100
7	7	7	7	7	8	7		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	50	100
8	8	8	8	9	9		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	8	30	7	30
Завдання	1	10	1	10
Реферат	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом	11	100	10	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До письмової контрольної роботи допускаються всі студенти, незалежно від кількості балів, отриманих на практичних заняттях і презентації індивідуального завдання. Після виконання програми змістового модуля у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль, який оцінюється від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Модульна контрольна робота складається з двох запитань описово-аналітичного характеру та 8 тестових завдань.

50 балів (оцінка «відмінно») – студент виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі і виявив при цьому:

- глибокі та повні знання матеріалу дисципліни;
- вільне володіння науковою термінологією;
- творчу самостійність;
- високу культуру оформлення знань та відповідний рівень умінь і навичок.

40 балів (оцінка «добре») – студент виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі, вичерпно реалізував усі питання, виявив творчу самостійність, добре орієнтується в сучасних

проблемах основ педагогіки, продемонстрував високу культуру оформлення знань, належний рівень умінь та навичок, але в роботі наявні окремі несуттєві помилки. Ставиться за виконання 75 % усіх завдань.

30 балів (оцінка «задовільно») – студент виявив задовільні знання матеріалу, але допустив при цьому окремі грубі фактичні помилки та неточності, а культура оформлення знань та рівень його умінь і навичок ще недостатні. Правильно виконано більше 50% запропонованих завдань

20 – 10 балів (оцінка «незадовільно») – студент не виявив достатніх фахових знань з предмета, не досяг реалізації завдання через загальну слабку орієнтацію в програмовому матеріалі, а культура його мовлення й оформлення знань незадовільні. Завдань виконано менше від 50 %.

За роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, а також за самостійну роботу кількість балів залежить від дотримання наступних вимог: повний обсяг виконання навчальних завдань, своєчасність; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань та ініціативність у навчальній діяльності.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковим семестровим контролем з дисципліни «Актуальні питання дошкільної освіти в полікультурному суспільстві» є **залік**, який проводиться в усній формі.

Відповідно до «*Положення про порядок та методичку проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті*» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувач, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні аспекти дошкільної освіти у полікультурному суспільстві.

Тема 1. Категоризація та сутність полікультурної освіти. Полікультурна компетентність.

Загальна характеристика, мета і завдання навчальної дисципліни «Актуальні питання дошкільної освіти в полікультурному суспільстві». Значення навчальної дисципліни в професійній підготовці майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти. Зв'язки навчальної дисципліни з іншими суспільно-гуманітарними навчальними дисциплінами. Основні та суміжні категорії концепту «полікультурність»: полікультурність, полікультурна освіта, полікультурне виховання; полікультурне середовище; полікультурність; полікультурна компетентність; міжетнічна взаємодія. Аналіз змісту полікультурної компетентності дитини дошкільного віку.

Тема 2. Законодавчо-нормативне та концептуальне підґрунтя полікультурності в дошкільній освіті.

Зміст законодавчо-нормативних документів, програм та державних стандартів дошкільної освіти на предмет збереження національної ідентичності та відкритість до світу, визнання рівності та поваги і толерантної взаємодії без огляду на етнічні, соціальні, релігійні, фізичні та ін. особливості здобувачів освіти.

Пріоритети та особливості, матеріально-технічне забезпечення, методологічні підходи, підготовка педагогів.

Тема 3. Історичні аспекти полікультурності у дошкільній освіті.

Вчення античних філософів про мирне співжиття. Інтерпритація ідеї пан-софізму у філософсько-педагогічних працях Я.А. Коменського, Ф.Г. Песталоці, А.В. Дістервега, Дж. Дьюї. Розробка принципу терпимості як провідного методологічного принципу освіти. Поширення терміну «полікультурна освіта» у 80-х років ХХ ст. через створення Національної асоціації полікультурної освіти в США (National Association for Multicultural Education).

Розвиток ідеї полікультурності у вітчизняній науковій думці від «Повчання дітям» Володимира Мономаха через доступність освіти для всіх громадян без будь-яких обмежень до визнання цінності іншого через повагу до світоглядних позицій, культури, фізичного або соціального стану тощо.

Регіональний аспект розвитку полікультурності в освіті. Поліконфесійна/етнічна палітра Закарпаття та її відображення в освітньому просторі. Полікультурна освіта як інструмент протидії проявам сепаратизму, який пов'язаний із національною, релігійною, культурною та ін. видами самоідентифікації національних меншин.

Активізація полікультурної освіти як в Україні в період військової загрози та порушення територіальної цілісності.

Тема 4. Зарубіжний досвід дошкільної освіти в полікультурному суспільстві.

Вимоги програми. Особливості полікультурної освіти США та Канади, лідерів у використанні ідеї полікультурності у освіті. Реалізація полікультурних ідей в європейських країнах. Приклад полікультурної освіти Німеччини, Франції, Англії та ін.

Тема 5. Виховання дитини дошкільного віку в полікультурному суспільстві: вітчизняний досвід.

Розвиток ідей мирного співжиття у працях українських педагогів. Розвиток ідеї полікультурності у вітчизняній науковій думці від «Повчання дітям» Володимира Мономаха через доступність освіти для всіх громадян без будь-яких обмежень до визнання цінності іншого через повагу до світоглядних позицій, культури, фізичного або соціального стану тощо.

Тема 6. Полікультурні цінності та традиції дошкільної освіти у Закарпатті.

Регіональний аспект розвитку полікультурності в освіті. Поліконфесійна/етнічна палітра Закарпаття та її відображення в освітньому просторі. Передумови та чинники впровадження полікультурності в Закарпатті. Історичний досвід Закарпаття у полікультурному вихованні дітей. Відображення традицій полікультурності у Закарпатті через міжетнічну взаємодію, співіснування традицій, мов, звичаїв та забезпечення освітніх потреб дітей, які належать до різних етнічних груп. Полікультурна освіта як інструмент протидії проявам сепаратизму, який пов'язаний із

національною, релігійною, культурною та ін. видами самоідентифікації національних меншин. Особливості полікультурного виховання дітей дошкільного віку у контексті дошкільної освіти в Закарпатській області.

Тема 7. Основні моделі полікультурної освіти, які застосовуються для роботи з дітьми.

Поняття про модель освіти. Характеристика по моделях полікультурної освіти для дітей дошкільного віку. Інформаційна модель освіти, інтегративна модель освіти, крос-культурна модель освіти, інтерактивна модель освіти. Педагогічне партнерство в освіті як одна із ресурсних моделей дошкільної освіти у контексті полікультурності.

Модуль 2. Методичні засади дошкільної освіти у полікультурному суспільстві.

Тема 1. Методи, форми і засоби дошкільної освіти у полікультурному суспільстві.

Педагогічний інструментарій дошкільної освіти у полікультурному суспільстві: здатності до прояву полікультурності (гра, імітація, приклад, вправа, доручення та ін.), винання рівності, толерантності (демонстрація, розповідь, перегляд полікультурного контенту, читання торів та ін.), формування полікультурних цінностей (екскурсія, бесіда, театралізація, та ін., участь у полік заходах (моделювання, малювання народної іграшки, виготовлення національного одягу для ляльки та ін.)

Тема 2. Толерантність як основний інструмент взаємодії у умовах полікультурного соціуму. Толерантність як педагогічний феномен, особиста риса, механізм взаємодії. Методи, форми і засоби формування толерантності дошкільника у полікультурному суспільстві.

Тема 3. Практика роботи з дітьми дошкільного віку різного культурного походження у закарпатському соціумі. Вивчення діяльності вихователів-методистів Ежгородського центру професійного розвитку педагогів м. Ужгород. Аналіз досвіду виховання дошкільників у ЗДО № 41 «Перлінка» Ужгородської міської ради Закарпатської області.

Тема 4. Співпраця з батьками та родинами дітей дошкільного віку як аспект полікультурності дошкільної освіти в умовах полікультурного суспільства.

Взаємодія з батьками та родинами дітей дошкільного віку в умовах полікультурного середовища: ресурс полікультурності, можливості організації, педагогічні підходи, приклади успішного використання. Педагогічна просвіта сучасних батьків. Підготовка дитини до навчання в школі.

Тема 5. Особливості освітнього середовища дошкільної освіти з урахуванням ідеї полікультурності.

Освітнє середовище дошкільної освіти як інтегративне поняття, що синтезує ряд умов для освіти розвитку та комфортної життєдіяльності дитини дошкільного віку. Складові освітнього середовища (інформаційна, соціальна, освітня програма і освітні завдання; взаємодія учасників освітнього процесу тощо), які під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників реалізують його полікультурну спрямованість.

Тема 6. Ресурси дошкільної освіти в полікультурному суспільстві. Полікультурно компетентний педагог як основний ресурс виховання дитини дошкільного віку у полікультурному середовищі. Педагогічне партнерство. Взаємодія з батьками та родинами дітей.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
5-й семестр						
Модуль 1. Теоретичні аспекти дошкільної освіти у полікультурному суспільстві.						
Тема 1. Категоризація та сутність полікультурної освіти. Полікультурна компетентність	4	2				2
Тема 2. Законодавчо-нормативне та концептуальне підґрунтя полікультурності в дошкільній освіті	9	2	2			5
Тема 3. Історичні аспекти полікультурності у дошкільній освіті	8	2	2			4
Тема 4. Зарубіжний досвід дошкільної освіти в полікультурному суспільстві.	11	2	4			5
Тема 5. Виховання дитини дошкільного віку в полікультурному суспільстві: вітчизняний досвід.	8	2	2			4
Тема 6. Полікультурні цінності та традиції дошкільної освіти у Закарпатті	11	2	4			5
Тема 7. Основні моделі полікультурної освіти, які застосовуються для роботи з дітьми	9	2	2			5
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	62	16	16			30
Модуль 2. Методичні засади дошкільної освіти у полікультурному суспільстві.						
Тема 8. Методи, форми і засоби дошкільної освіти у полікультурному суспільстві	9	2	2			5
Тема 9. Толерантність як основний інструмент взаємодії у умовах полікультурного соціуму	9	2	2			5
Тема 10. Практика роботи з дітьми дошкільного віку різного культурного походження у закарпатському соціумі	9	2	2			5
Тема 11. Співпраця з батьками та родинами дітей дошкільного віку як аспект полікультурності дошкільної освіти в умовах полікультурного суспільства	9	2	2			5
Тема 12. Особливості освітнього середовища дошкільної освіти з урахуванням ідеї полікультурності	11	2	4			5
Тема 13. Ресурси дошкільної освіти в полікультурному суспільстві	9	2	2			5
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	58	14	14			30
Разом за семестр	120	30	30			60

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
7-й семестр						
Модуль 1. Теоретичні аспекти дошкільної освіти у полікультурному суспільстві.						
Тема 1. Категоризація та сутність полікультурної освіти. Полікультурна компетентність	8	0,5	0,5			7
Тема 2. Законодавчо-нормативне та концептуальне підґрунтя полікультурності в дошкільній освіті.	9	0,5	0,5			8
Тема 3. Історичні аспекти полікультурності у дошкільній освіті	9,5	1	0,5			8
Тема 4. Зарубіжний досвід дошкільної освіти в полікультурному суспільстві	10	1	1			8
Тема 5. Виховання дитини дошкільного віку в полікультурному суспільстві: вітчизняний досвід	9,5	1	0,5			8
Тема 6. Полікультурні цінності та традиції дошкільної освіти у Закарпатті	10	1	1			8
Тема 7. Основні моделі полікультурної освіти, які застосовуються для роботи з дітьми	10	1	1			8
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	66	6	5			55
Модуль 2. Правове виховання дошкільників – як необхідна передумова успішного виховання дитини.						
Тема 8. Методи, форми і засоби дошкільної освіти у полікультурному суспільстві	8	0,5	0,5			7
Тема 9. Толерантність як основний інструмент взаємодії у умовах полікультурного соціуму	9	0,5	0,5			8
Тема 10. Практика роботи з дітьми дошкільного віку різного культурного походження у закарпатському соціумі	9	0,5	0,5			8
Тема 11. Співпраця з батьками та родинами дітей дошкільного віку як аспект полікультурності дошкільної освіти в умовах полікультурного суспільства	9	0,5	0,5			8
Тема 12. Особливості освітнього середовища дошкільної освіти з урахуванням ідеї полікультурності	9,5	1	0,5			8
Тема 13. Ресурси дошкільної освіти в полікультурному суспільстві	9,5	1	0,5			8
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	54	4	3			47
Разом за семестр	120	10	8			102

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Основні та суміжні категорії концепту «полікультурність».	2	0,5
2	Нормативно-правове поле та методичне забезпечення полікультурності у початковій освіті.	2	0,5
3	Еволюція ідеї полікультурності в історії педагогіки.	4	1
4	Моделі та концепції полікультурної освіти за рубежом та її законодавче забезпечення в Україні.	2	0,5
5	Партнерство між родиною і ЗДО в полікультурному середовищі. віку.	4	1
6	Ієрархія полікультурних цінностей дитини дошкільного віку.	2	0,5
7	Організація полікультурного освітнього середовища в закладі дошкільної освіти.	2	0,5
8	Принцип полікультурності у організації толерантного освітнього простору українського дошкілля.	2	0,5
9	Організація предметного середовища ЗДО в полікультурному регіоні.	2	0,5
10	Ресурси полікультурності в сучасному ЗДО.	2	0,5
11	Система роботи педагогів з дітьми дошкільного віку в полікультурному освітньому середовищі.	4	1
12	Особливості полікультурної освіти дітей дошкільного віку.	2	1
Разом		30	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Порівняльний аналіз визначень у наукових працях Р. Агадуліна, І. Козубовської, Г. Розлуцької, Л. Сідун термінів концепту «полікультурність».	3	7
2	Укласти законодавчо-нормативне та концептуальне підґрунтя полікультурності в дошкільній освіті. (у хронологічному порядку).	3	7
3	Розробити хронологічну таблицю ретроспективи впровадження полікультурних ідей в освіті.	4	7
4	Порівняти особливості організації полікультурної освіти в різних країнах.	3	7
5	Підготувати презентацію власного досвіду полікультурного виховання	6	8
6	Скласти аксіологічну модель ієрархії полікультурних цінностей дитини старшого дошкільного віку	3	7
7	Підібрати змістове наповнення для інформаційної моделі полікультурної освіти старшого дошкільника (інформування про культури, етноси, традиції через книжки, ілюстрації, казки, пісні тощо).	3	7
8	Дібрати ігри для полікультурного виховання дітей дошкільного віку (різних вікових груп).	6	8
9	Розробити конспект мистецького проекту «Будемо друзями» для дітей старшого дошкільного віку.	5	8
10	Проаналізувати практику роботи з дітьми дошкільного віку	3	7

	різного культурного походження у обраному ЗДО.		
11	Укласти методичні рекомендації щодо наповнення виставки народної іграшки «Полікультурний пейзаж Закарпаття».	6	8
12	Скласти конспекти занять полікультурного змісту для дітей молодшого дошкільного віку.	5	7
13	Розробити інформаційні листи для батьків дітей дошкільного віку для полікультурного виховання.	5	7
14	Проаналізувати полікультурну ресурсність ЗДО № 31 «Перлінка» м. Ужгород.	5	7
Разом		60	102

6.5. Індивідуальні завдання

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: дослідження практичних ситуацій; підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми з елементами наукового дослідження та його презентація; презентація власних досліджень, підготовка до семінарських, конференцій; написання есе; виконання вправ різного рівня складності, складання і виконання тестових завдань; розробка моделей, явищ і процесів; анотація опрацьованої додаткової літератури (відеофільмів, переглянутих у відео-лабораторіях); розробка планів і конспектів занять, розробка сценаріїв виховних справ; порівняльна характеристика вивчених явищ, процесів тощо; анотація прочитаної літератури з елементами науково-дослідної роботи; пошук в додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем; анотації до; аналіз науково-методичних джерел; збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом, що стосується певної навчальної проблеми тощо.

Завдання

(репродуктивний рівень *max.*: 3 б., частково-пошуковий: **max.** – 6 б., творчий: *max.* – 10 б.)

Репродуктивний рівень:

1. Розкрийте суть полікультурності.
2. Назвіть основні напрями реалізації полікультурності в дошкільній освіті.
3. Визначте вплив концепції «Нова українська школа» на компетентнісний підхід до полікультурної освіти дошкільника.
4. Розкрийте розвиток полікультурності в освіті у світовому контексті.
5. Поясніть як відбувся розвиток полікультурності у вітчизняній педагогічній думці.
6. Які країни першими офіційно запровадили політику мультикультуралізму?
7. Що саме варто перейняти національній освіті з досвіду полікультурної освіти зарубіжних країн?
8. Охарактеризуйте організаційні особливості дошкільної освіти з урахуванням полікультурності соціуму в США, Канада, Великобританія, Австралія, Німеччина тощо (за вибором).
9. Наведіть особливості розвитку полікультурності в освіті Закарпатського регіону.
10. Наведіть основні методи полікультурної освіти, які в дошкільних закладах Закарпаття.
11. Наведіть основні моделі полікультурної освіти для дітей дошкільного віку.
12. Назвіть основні завдання полікультурної освіти для дошкільнят та поясніть, чому вони важливі для розвитку дитини.
13. Поясніть, що таке культурна ідентичність і як її розвиток пов'язаний із полікультурною освітою в дошкільному віці.
14. Дайте визначення освітнього середовища дошкільної освіти.
15. Назвіть основні складові освітнього середовища дошкільної освіти, які під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників реалізують його полікультурну спрямованість. та коротко охарактеризуйте кожен з них
16. Назвіть основний організаційний принцип полікультурності в освіті, поясніть його суть.
17. Розкрийте значення співпраці з батьками дошкільнят у формуванні полікультурного середовища в ЗДО.
18. Знайдіть в методичних джерелах приклади культурних заходів (свят, майстер-класів, виставок тощо), організованих у дошкільних закладах для дітей дошкільного віку.
19. Які прийоми та методи, із знайдених прикладів культурних заходів у методичних джерелах ви можете навести як ефективні для формування у дітей розуміння та поваги до різних культур?

20. Наведіть приклади заходів для полікультурної освіти батьків.

Частково-пошуковий рівень:

1. Розробити таблицю з трьома авторськими визначеннями одного термінів курсу (полікультурність, полікультурна освіта, полікультурна компетентність).
2. На підставі аналізу розробленої таблиці запропонувати власне визначення.
3. Розробити схему інтеграції полікультурності в дошкільну освіту.
4. Охарактеризуйте роль Державного стандарту дошкільної освіти у формуванні полікультурного освітнього середовища.
5. Проаналізуйте концепцію національно-патріотичного виховання дітей та молоді в системі освіти України у контексті полікультурної ідеї в дошкільній освіті.
6. Знайдіть та проаналізуйте праці з переліку рекомендованих до даної теми, складіть анотацію до 3 з них, які відображають різні концепти (світовий, вітчизняний, регіональний) розвитку полікультурної ідеї в освіті.
7. Напишіть есе на одну із тем: 1.Зародження ідеї полікультурності у працях античних філософів. 2.Суспільна значущість «Повчання дітям» Володимира Мономаха.3. Особливості дошкільної освіти українців та представників інших національних меншин в Закарпатті.
8. Проаналізуйте конкретні приклади програм дошкільної освіти в полікультурних країнах.
9. Розробіть таблицю із порівнянням особливостей організації дошкільної освіти в полікультурному суспільстві в різних країнах.
10. Складіть коротку характеристику полікультурної компетентності вихователя в різних зарубіжних країнах.
11. Порівняйте полікультурні підходи до дошкільного виховання дітей в трьох різних етнічних групах в Закарпатті (наприклад українці, роми, угорці, румуни).
12. Доберіть по 2 фольклорні зразки рухливих ігор для дітей, представників різних етнічних груп Закарпаття.
13. Складіть есе про народні іграшки у різних етнічних групах Закарпаття.
14. Доберіть приклади засобів, які можуть бути впроваджені в дошкільному закладі при використанні інформаційної моделі?
15. Поясніть як дібрані заходи можуть допомогти дошкільнятам сформувати позитивне ставлення до різних культур?
16. Яка з п'яти основних моделей (інформаційна, інтегративна, крос-культурна, інтерактивна, педагогічне партнерство) на ваш розсуд найбільш ефективно формує міжкультурну толерантність?
17. Розкрийте полікультурний потенціал основних складових освітнього середовища дошкільної освіти.
18. Поясніть які зовнішні та внутрішні чинники спонукають до організації полікультурного освітнього середовища дошкільної освіти?
19. Проаналізуйте одну із комплексних або парціальних програм розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку щодо полікультурного ресурсу.
20. Доберіть приклад заходів для полікультурної освіти батьків.

Творчий рівень:

1. Дослідіть основні стратегії для розвитку полікультурної компетентності у дітей дошкільного віку у досвіді зарубіжних країн.
2. Створіть проект заняття для середньої групи полікультурного змісту.
3. Розробіть добірку рольових ігор на тему «Народна іграшка».
4. Доберіть технології, методи, підходи та засоби, які ви рекомендуєте для розвитку полікультурної компетентності дітей.
5. Дослідіть практику застосування полікультурного освітнього середовища у вашому регіоні.
6. Проведіть опитування вихователів щодо використання методів, форм виховання толерантності та взаєморозуміння серед дітей різних національностей?
7. Змодельуйте педагогічні ситуації з дітьми дошкільного віку різної національності, віри сповідання під час новорічних святкування.
8. Проведіть дослідження щодо активізації полікультурності в освіті в період військової загрози та порушення територіальної цілісності України. Презентуйте проведені дослідження.
9. Проведіть порівняльний аналіз організації дошкільної освіти з урахуванням полікультурності соціуму у двох країнах за вибором (США, Канада, Великобританія, Австралія, Німеччина тощо).

10. Розробіть вимоги до вихователя дошкільного закладу, який може реалізувати полікультурність у вітчизняному дошкільлі.
11. Запропонуйте ресурсні у контексті полікультурності напрями діяльності ЗДО.
12. Розробіть план виховних заходів для ЗДО, спрямований на інтеграцію традицій різних етнічних груп Закарпаття.
13. Укладіть тематичну добірку свят та розваг полікультурного змісту, що проводяться у дошкільних закладах Закарпаття, і представити їх у вигляді таблиці.
14. Розробіть на прикладі обраного вами ЗДО педагогічне партнерство як модель полікультурної освіти в умовах поліетнічного міста або села.
15. Створіть перелік експонатів виставки народної іграшки «Полікультурний пейзаж Закарпаття».
16. Складіть конспект полікультурного заходу для дошкільного закладу, який включатиме виховання представників різних культур.
17. Проаналізуйте обраний вами ЗДО як освітнє середовище наповнене полікультурним змістом.
18. Проаналізуйте переваги та труднощі можуть виникнути при реалізації моделі педагогічного партнерства у реальному полікультурному середовищі поліетнічного освітнього середовища ЗДО?
19. Розробіть поради для батьків щодо створення сприятливих родинних традицій для розвитку міжетнічної толерантності.
20. Складіть план заходів для батьків та дітей, що включає елементи полікультурної освіти, таких як майстер-класи, зустрічі з представниками різних культур, святкування національних свят, використання літератури з різних культур.

Теми рефератів (max. – 10 б.)

1. Чинники, що зумовлюють впровадження полікультурності в дошкільну освіту.
2. Основні підходи та провідні концептуальні ідеї до визначення суті полікультурної освіти.
3. Особливості дошкільної освіти в полікультурному суспільстві.
4. Історія розвитку полікультурних ідей в освіті України або обраної країни.
5. Полікультурне виховання як основа забезпечення прогресивного розвитку дошкільної освіти.
6. Полікультурність як чинник позитивного сприйняття різноманітності світу.
7. Традиції організації дошкільної освіти в полікультурних регіонах.
8. Мій власний досвід полікультурного виховання.
9. Засади діяльності сучасних ЗДО з урахуванням полікультурності суспільства.
10. Принцип полікультурності у організації толерантного освітнього простору українського дошкільця.
11. Зарубіжний досвід врахування особливостей полікультурного регіону в процесі підготовки фахівців для дошкільної освіти.
12. підготовки фахівців до професійної діяльності в умовах полікультурного суспільства
13. Різновиди сучасних моделей полікультурної освіти у зарубіжних країнах.
14. Основні (домінуючі) форми дошкільної освіти в полікультурному суспільстві.
15. Провідні способи та методи формування толерантності дітей дошкільного віку в ЗДО.
16. Ресурси дошкільної освіти в полікультурному суспільстві.
17. Педагогічний інструментарій для полікультурної освіти в сучасному ЗДО.
18. Партнерство ЗДО з батьками, іншими соціальними інститутами в полікультурному суспільстві.
19. Інформування батьків та родини з проблем полікультурного виховання дітей дошкільного віку.
20. Партнерство ЗДО з соціальними інститутами в полікультурному суспільстві.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: мультимедійна та інтерактивна дошки.

Обладнання: проєктор, ноутбук.

Програмне забезпечення: Google Meet, Moodle (Modular Object Oriented Digital Learning Environment), інтерактивні засоби (електронна пошта, комп'ютерні комунікації та відеоконференції).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти): нова редакція. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 15.06.2024).
2. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / М-во освіти і науки України, Акад. пед. Наук України / Наук. ред. та упоряд. О.Л. Кононко. К.: Світич, 2008. 430 с.
3. Виховання дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти різних типів: монографія / С. А. Васильєва, Н. В. Гавриш, В. В. Рагозіна. за наук. ред. Н. В. Гавриш. Кропивницький : ІМЕКС - ЛТД, 2021. 226 с.
4. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 15.06.2024).
5. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text> (дата звернення: 15.06.2024).
6. Закон України «Про охорону дитинства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (дата звернення: 15.06.2024).
7. Комплексна програма розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку 3-є видання 2023 р. «Соняшник». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/programi/2023/15.03.2023/Kompl.prohrama.rozvytku.ditey.doshk.viku.2023-SONYASHNYK.15.03.2023.pdf> (дата звернення: 15.06.2024).
8. Конвенція ООН про права дитини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 20.06.2024).
9. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 15.06.2024).
10. Маценко Л. М. Теорія і методика виховання : навчальний посібник. Вид. 3-тє, доп., перероб. Київ : ЦП «Компринт», 2019. 319 с. URL: http://dglb.nubip.edu.ua:8080/bitstream/123456789/6197/1/Маценко_Теорія%20і%20методика%20виховання.pdf (дата звернення: 15.06.2024).
11. Парціальні програми МОН України. URL: http://nem-ruo.edu.kh.ua/metodichna_robota/doshkilna_osvita/parcialjni_programi_monu/ (дата звернення: 15.06.2024).
12. Програма «Зерно любові». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/2021/Prohramy/25.01/Prohrama%20Zerno%20lyubovi.pdf> (дата звернення: 15.06.2024).
13. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля / О.І. Білан, за заг. ред. О.В. Низковської. 256 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/Bilan_Prohrama_Ukrdoshkillja_2017.pdf (дата звернення: 15.06.2024).
14. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я – маленька людина». URL: <https://vseosvita.ua/library/prohrama-z-pravovogo-vihovanna-ditej-doshkilno-go-viku-a-malenka-ludina-273714.html> (дата звернення: 15.06.2024).
15. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Україна – моя Батьківщина. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/8ukrayina-moya-batkiivshhina-rejpoliska.pdf> (дата звернення: 15.06.2024).

16. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» (нова редакція). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/programma-ya-y-sviti.pdf> (дата звернення: 15.06.2024).

17. Козубовська І.В., Розлуцька Г.М. Короткий термінологічний словник з основ педагогіки і полікультурної освіти (для вчителів шкіл з навчанням мовами нацменшин). Ужгород, 2018. 200 с.

Додаткова література

1. Rozlutska G., Sokol M., Denizci Ö.M., Hvozdyak O., Fedorovych A., Palasevych I. Multiculturalism in Intercultural Tolerant Communication of Innovative Educational Space of Ukrainian Preschool. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2020. Vol. 9. № 10 P. 141-146.

2. Абібуласва Г.С. Деякі аспекти полікультурної освіти. Педагогіка і психологія. 2006. № 1. С. 75–84.

3. Атрощенко Т.О., Зданевич Л.В. Аксіологічний підхід формуванні полікультурної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Молодь і ринок*. 2021. № 2. С. 6–11.

4. Зданевич Л.В. Теоретичні підходи до полікультурного виховання дітей дошкільного віку. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/peddysk/2009_5/zdanevych.pdf

5. Козубовська І. В., Сідун Л. Ю. Підготовка педагогічних кадрів для дошкільних навчальних закладів США в контексті полікультурної освіти. *Perspective of world science and education : abstracts of the 6th International scientific and practical conference (Osaka, Japan, 26-28 February 2020)*. CPN Publishing Group. Osaka, Japan, 2020. Pp. 501– 508.

6. Розлуцька Г.М., Сокол М.О., Гавриленко Т.Л. Принцип полікультурності у організації толерантного освітнього простору українського дошкілля. Науковий вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія. Педагогіка і психологія. Дніпро, 2020. Вип. 1 (19). С. 101–106.

7. Розлуцька Г.М. Полікультурна освіта як історико-педагогічна проблема. Освіта Закарпаття в загальноєвропейському контексті/ За заг. ред. І. В. Козубовської, М. І. Кухти. Ужгород: АУТДОР-ШАРК, 2017. С. 16-19.

8. Козубовська І.В., Розлуцька Г.М., Васьків С.Т. Полікультурна підготовка вчителя початкової школи як важлива умова ефективної міжкультурної взаємодії в багатонаціональному суспільстві. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2019. Вип. 28. С. 54-55.

9. Rozlutska Galyna, Mariana Sokol, Ömer Mert Denizci, Olha Hvozdyak, Fedorovych Anna, Palasevych Iryna. Multiculturalism in Intercultural Tolerant Communication of Innovative Educational Space of Ukrainian Preschool. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2020. Vol. 9. № 10 P. 141-146.

10. Mariana Sokol¹, Rozlutska Galyna², Shaparenko Khrystyna³, Olha Hvozdyak⁴, Gorodyska Violetta⁵ and Ivakh Svitlana⁶. Tolerance in the Communicative Culture of Modern Educational Manager. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2021. Vol. 10. № 1 P. 18-23.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Електронний репозитарій ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/password-login;jsessionid=07D02C747F9258A875207EC98113F199#null> (дата звернення: 14.06.2023).

2. Наукова бібліотека ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/> . (дата звернення: 14.06.2023).

3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського URL: <http://www.nbu.gov.ua> (дата звернення: 15.06.2023).

4. Щфіційний сайт МОН України <https://mon.gov.ua/> (дата звернення: 14.06.2023).

5. Про Національну програму виховання дітей та учнівської молоді в Україні <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-98601-04> (дата звернення: 15.06.2023).

6. Педагогіка. URL: <https://pedagogika.at.ua> (дата звернення: 15.06.2023).

7. Сайт електронного навчання ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <https://e-learn.uzhnu.edu.ua/> (дата звернення: 15.06.2023).

8. Українська педагогіка. URL: <http://ukped.com> (дата звернення: 15.06.2023).

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібно підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібно підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібно підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібно підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)